

QUY ĐỊNH VỀ TRUNG CẦU GIÁM ĐỊNH TRONG TỔ TỤNG HÌNH SỰ

Võ Hồng Lĩnh* và Lê Thị Thanh Nhi
Trường Đại học Tây Đô
(*Email: linhhong1904@gmail.com)

Ngày nhận: 01/12/2022

Ngày phản biện: 26/3/2023

Ngày duyệt đăng: 20/4/2023

TÓM TẮT

Giám định tư pháp là một trong những công tác hỗ trợ tư pháp quan trọng để làm căn cứ giải quyết vụ án. Trung cầu giám định trong tố tụng hình sự là hoạt động điều tra của cơ quan có thẩm quyền, được tiến hành theo trình tự, thủ tục do pháp luật tố tụng hình sự quy định nhằm thu thập, củng cố, kiểm tra, đánh giá, xác lập chứng cứ, phục vụ điều tra, xử lý vụ án hình sự. Mặc dù Bộ luật Tố tụng hình sự đã quy định cụ thể các trường hợp bắt buộc phải trung cầu giám định, nhưng vẫn còn phát sinh những vướng mắc đối với một số trường hợp như giám định gỗ, giám định loài động vật, ... Việc nghiên cứu những hạn chế, vướng mắc từ quy định pháp luật, thực tiễn và đưa ra những giải pháp, sẽ góp phần khắc phục những hạn chế, thiếu sót về các căn cứ để trung cầu giám định trong tố tụng hình sự. Mục tiêu nghiên cứu sẽ góp phần giải quyết khó khăn, vướng mắc về trung cầu giám định. Phương pháp nghiên cứu phân tích luật viết, tổng hợp, so sánh. Công trình có ý nghĩa khoa học về mặt pháp lý, góp phần nâng cao hiệu quả công tác trung cầu giám định tư pháp trong tố tụng hình sự, tạo cơ sở pháp lý vững chắc khi giải quyết vụ án hình sự.

Từ khóa: *Giám định, tố tụng hình sự, trung cầu*

Trích dẫn: Võ Hồng Lĩnh và Lê Thị Thanh Nhi. Quy định về trung cầu giám định trong tố tụng hình sự. Tạp chí Nghiên cứu khoa học và Phát triển kinh tế Trường Đại học Tây Đô. 17: 164-173.

*Ths. Võ Hồng Lĩnh – Giảng viên Bộ môn Luật, Trường Đại học Tây Đô

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Giám định là hoạt động mang tính khoa học, chuyên môn cao do chuyên gia thực hiện. Khi thực hiện giám định, người giám định tư pháp phải sử dụng những kiến thức nghiệp vụ, phương pháp phù hợp và phải thực hiện đúng các quy chuẩn chuyên môn của từng lĩnh vực cụ thể để thực hiện. Việc giám định trong tố tụng hình sự trong vụ án hình sự thuộc trường hợp bắt buộc phải trưng cầu giám định là một yêu cầu bắt buộc của các cơ quan tiến hành tố tụng khi vụ án thuộc các trường hợp bắt buộc phải trưng cầu giám định. Ý nghĩa của việc trưng cầu giám định, cho ra kết luận giám định có ý nghĩa quan trọng trong quá trình xử lý, giải quyết các vụ án hình sự, nó là cơ sở pháp lý để các cơ quan có thẩm quyền tiến hành tố tụng xác định việc có truy cứu trách nhiệm hình sự đối với người phạm tội trong một số trường hợp theo luật định. Trưng cầu giám định có ý nghĩa vô cùng quan trọng trong việc xác lập, củng cố chứng cứ. Trong nhiều trường hợp, trưng cầu giám định có thể làm thay đổi tính chất vụ án và là một trong những yếu tố có ảnh hưởng trực tiếp đến kết quả của bản án. Ngoài ra, còn là một trong những căn cứ để Hội đồng xét xử quyết định hình phạt.

Hiện nay Bộ luật Tố tụng hình sự quy định các trường hợp (06 trường hợp) phải trưng cầu giám định, để làm căn cứ xem xét giải quyết vụ án đồng thời cũng là một trong các chứng cứ giải quyết vụ án hình sự. Như vậy, Bộ luật Hình sự năm 2015 đã có những quy định rất mở về đối tượng có quyền trưng cầu giám định. Vì vậy, để đảm bảo tính khách quan, công bằng, xét xử đúng người, đúng tội, việc trưng cầu

giám định không chỉ được quyết định bởi cơ quan, người tiến hành tố tụng mà chính các đương sự của vụ án hình sự cũng được trao quyền yêu cầu giám định, như bị hại, người có nghĩa vụ, quyền lợi liên quan yêu cầu giám định lại nếu không đồng ý với kết luận giám định. Tuy nhiên, trên thực tế khi xử lý tội phạm phát sinh nhiều trường hợp phải ra quyết định trưng cầu giám định nhưng lại không được quy định trong Bộ luật Tố tụng hình sự thuộc trường hợp bắt buộc phải trưng cầu giám định. Ví dụ như khi xử lý tội “Vi phạm quy định về khai thác, bảo vệ rừng và lâm sản”, theo quy định tại Điều 232 Bộ luật Hình sự thì phải trưng cầu giám định gỗ, để xác định gỗ, thực vật rừng có thuộc loài nguy cấp, quý, hiếm, ưu tiên bảo vệ hay không? Khi xử lý tội “Vi phạm quy định về bảo vệ động vật nguy cấp, quý, hiếm” theo Điều 244 Bộ luật Hình sự thì phải trưng cầu giám định để xác định động vật có thuộc loài động vật hoang dã, nguy cấp, quý, hiếm hay không? Khi xử lý tội “Hủy hoại nguồn lợi thủy sản” theo Điều 242 Bộ luật Hình sự thì phải trưng cầu giám định loài thủy sản có thuộc danh mục loài nguy cấp, quý, hiếm được ưu tiên bảo vệ hay không... Tuy nhiên, Bộ luật Tố tụng hình sự lại không quy định các trường hợp: Giám định động vật, giám định gỗ, giám định thủy sản là thuộc trường hợp bắt buộc phải trưng cầu giám định.

Trong thực tế còn nhiều bất cập, khó khăn và vướng mắc, có nhiều trường hợp phát sinh khi giải quyết vụ án hình sự bắt buộc phải trưng cầu giám định để làm căn cứ giải quyết vụ án, nhưng không được quy định cụ thể trong Bộ luật Tố tụng

hình sự. Vì thế nghiên cứu những hạn chế, vướng mắc của quy định pháp luật và thực tiễn, nhằm góp phần nâng cao hiệu quả trong việc trung cầu giám định trong vụ án hình sự và có thể góp phần giải quyết cơ sở pháp lý khi trung cầu giám định trong vụ án hình sự một cách khách quan và toàn diện.

2. NỘI DUNG VẤN ĐỀ

2.1. Các khái niệm có liên quan

Cơ quan có thẩm quyền tiến hành tố tụng gồm cơ quan tiến hành tố tụng và cơ quan được giao nhiệm vụ tiến hành một số hoạt động điều tra.

Người tham gia tố tụng là cá nhân, cơ quan, tổ chức tham gia hoạt động tố tụng theo quy định của Bộ luật này.

Đương sự trong tố tụng Hình sự gồm nguyên đơn dân sự, bị đơn dân sự, người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan đến vụ án hình sự.

Giám định tư pháp là việc người giám định tư pháp sử dụng kiến thức, phương tiện, phương pháp khoa học, kỹ thuật, nghiệp vụ để kết luận về chuyên môn những vấn đề có liên quan đến hoạt động khởi tố, điều tra, truy tố, xét xử và thi hành án hình sự, giải quyết vụ việc dân sự, vụ án hành chính theo trung cầu của cơ quan có thẩm quyền tiến hành tố tụng, người có thẩm quyền tiến hành tố tụng hoặc theo yêu cầu của người yêu cầu giám định theo quy định của Luật này.

Trung cầu giám định trong tố tụng hình sự là hoạt động điều tra của cơ quan có thẩm quyền, được tiến hành theo trình

tự, thủ tục do pháp luật tố tụng hình sự quy định nhằm thu thập, củng cố, kiểm tra, đánh giá, xác lập chứng cứ, phục vụ điều tra, xử lý vụ án hình sự.

2.2. Vướng mắc trong trung cầu giám định

Cơ quan tiến hành tố tụng có thể trung cầu cơ quan chuyên môn trong lĩnh vực liên quan đến vụ án để thực hiện giám định. Khi thực hiện giám định, người giám định tư pháp phải sử dụng những kiến thức nghiệp vụ, phương pháp phù hợp và phải thực hiện đúng các quy chuẩn chuyên môn để thực hiện giám định và phải chịu trách nhiệm cá nhân về kết luận giám định do mình thực hiện.

Theo quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự thẩm quyền quyết định trung cầu giám định như sau: người trung cầu giám định bao gồm cơ quan tiến hành tố tụng, người tiến hành tố tụng¹.

Người yêu cầu giám định được quy định như sau: Theo quy định đương sự hoặc người đại diện của họ có quyền đề nghị cơ quan có thẩm quyền tiến hành tố tụng trung cầu giám định những vấn đề liên quan đến quyền và lợi ích hợp pháp của họ, trừ trường hợp việc giám định liên quan đến việc xác định trách nhiệm hình sự của người bị buộc tội².

Các trường hợp bắt buộc phải trung cầu giám định: Theo quy định tại Điều 206 Bộ luật Tố tụng hình sự, các trường hợp bắt buộc phải trung cầu giám định khi cần xác định:

“1. Tình trạng tâm thần của người bị buộc tội khi có sự nghi ngờ về năng lực

¹ Khoản 2 Điều 2 Luật giám định tư pháp.

² Điều 207 Bộ luật Tố tụng Hình sự.

trách nhiệm hình sự của họ; tình trạng tâm thần của người làm chứng hoặc bị hại khi có sự nghi ngờ về khả năng nhận thức, khả năng khai báo đúng đắn về những tình tiết của vụ án;

2. Tuổi của bị can, bị cáo, bị hại nếu việc đó có ý nghĩa đối với việc giải quyết vụ án và không có tài liệu để xác định chính xác tuổi của họ hoặc có nghi ngờ về tính xác thực của những tài liệu đó;

3. Nguyên nhân chết người;

4. Tính chất thương tích, mức độ tổn hại sức khỏe hoặc khả năng lao động;

5. Chất ma túy, vũ khí quân dụng, vật liệu nổ, chất cháy, chất độc, chất phóng xạ, tiền giả, vàng, bạc, kim khí quý, đá quý, đồ cổ;

6. Mức độ ô nhiễm môi trường”.

Như vậy, việc trưng cầu giám định sẽ được thực hiện nếu cơ quan, người tiến hành tố tụng xét thấy cần thiết cho hoạt động điều tra, giải quyết vụ án hoặc có yêu cầu từ đương sự của vụ án hình sự. Theo quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự, chỉ được trưng cầu giám định khi có 01 trong 06 căn cứ nói trên, còn không thuộc trường hợp bắt buộc phải trưng cầu giám định thì không được ra quyết định trưng cầu giám định, do trong quá trình tiến hành các hoạt động tố tụng phải tuyệt đối tuân theo nguyên tắc pháp chế trong tố tụng hình sự. Tức là mọi hoạt động tố tụng hình sự phải được thực hiện theo quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự. Ngoài những căn cứ quy định bắt buộc phải trưng cầu giám định thì không được giám định ngoài 06 trường hợp được quy định trong Bộ luật Tố tụng hình sự khi giải

quyết vụ án hình sự, trừ trường hợp yêu cầu giám định của đương sự như đương sự yêu cầu giám định ADN để làm căn cứ giải quyết trong vụ án hình sự với tình tiết làm nạn nhân có thai.

Tuy nhiên, trên thực tế có những trường hợp bắt buộc tiến hành giám định tư pháp để làm căn cứ giải quyết vụ án như: cần xác định loại gỗ, nhóm gỗ, danh mục quy định, tên loài động vật, danh mục quy định,... Đối với những vụ án về môi trường, có một số trường hợp cần giám định nhưng Bộ luật Tố tụng hình sự lại không quy định thuộc trường hợp trưng cầu giám định. Trong khi đó, các văn bản pháp luật chuyên ngành trong lĩnh vực này lại có quy định bắt buộc giám định để làm căn cứ giải quyết vụ án.

Ví dụ: Bộ luật Tố tụng hình sự không quy định đối với trường hợp bắt buộc phải giám định mẫu vật các loài động vật, thực vật hoang dã nguy cấp, nhưng văn bản pháp luật chuyên ngành có quy định bắt buộc phải giám định, cụ thể: theo quy định tại Điều 31 Nghị định số 06/2019/NĐ-CP ngày 22/01/2019 của Chính phủ về quản lý thực vật rừng, động vật rừng nguy cấp, quý, hiếm và thực thi Công ước về buôn bán quốc tế các loài động vật, thực vật hoang dã nguy cấp quy định như sau:

“1. Mẫu vật các loài động vật, thực vật hoang dã nguy cấp thuộc các Phụ lục CITES được giám định trong những trường hợp sau:

a) Cần xác định chính xác loài, loài phụ hoặc quần thể động vật, thực vật hoang dã để áp dụng các quy định phù hợp của pháp luật Việt Nam và CITES;

b) Phục vụ công tác điều tra, xử lý vi phạm về động vật, thực vật hoang dã nguy cấp;

c) Các trường hợp khác mà Cơ quan thẩm quyền quản lý CITES Việt Nam và các cơ quan chức năng thấy cần thiết để đảm bảo việc chấp hành pháp luật;

d) Các trường hợp yêu cầu xác định mẫu vật của các quốc gia nhập khẩu.

2. Việc lấy mẫu giám định mẫu vật các loài động vật, thực vật hoang dã nguy cấp thuộc các Phụ lục CITES thực hiện theo quy định của pháp luật Việt Nam và CITES.

3. Chi phí giám định do tổ chức, cá nhân sở hữu hoặc cơ quan trung cầu giám định chi trả.

4. Cơ quan khoa học CITES Việt Nam là cơ quan giám định mẫu vật CITES”.

Đồng thời theo quy định tại Điều 7 Nghị quyết số 05/2018/NQ-HĐTP ngày 05/11/2018 của Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao hướng dẫn áp dụng Điều 234 về tội vi phạm quy định về bảo vệ động vật hoang dã và Điều 244 về tội vi phạm quy định về bảo vệ động vật nguy cấp, quý, hiếm của Bộ luật hình sự, như sau:

“1. Việc xử lý vật chứng là động vật hoang dã, động vật nguy cấp, quý, hiếm hoặc sản phẩm của chúng được thực hiện như sau:

a) Vật chứng là động vật hoang dã, động vật nguy cấp, quý, hiếm còn sống thì ngay sau khi có kết luận giám định phải giao cho cơ quan quản lý chuyên ngành để trả về tự nhiên, giao cho trung tâm cứu hộ, khu bảo tồn thiên nhiên, vườn quốc

gia hoặc giao cho cơ quan, tổ chức khác theo quy định của pháp luật.

b) Vật chứng là cá thể động vật chết hoặc sản phẩm động vật hoang dã, động vật nguy cấp, quý, hiếm thuộc loại mau hỏng, khó bảo quản thì tiêu hủy hoặc giao cho cơ quan quản lý chuyên ngành có thẩm quyền xử lý theo quy định của pháp luật.

c) Vật chứng khác không thuộc trường hợp hướng dẫn tại điểm a và điểm b khoản 1 Điều này thì tịch thu hoặc tiêu hủy theo quy định của pháp luật.

2. Đối với vật chứng đã được xử lý theo hướng dẫn tại điểm a và điểm b khoản 1 Điều này, khi xét xử, Tòa án căn cứ vào biên bản thu giữ, bản ảnh, dữ liệu điện tử, biên bản giám định, biên bản giao nhận, quyết định xử lý vật chứng và các tài liệu, chứng cứ khác có liên quan trong hồ sơ vụ án để giải quyết.

3. Thẩm quyền, trình tự, thủ tục xử lý vật chứng là động vật hoang dã, động vật nguy cấp, quý, hiếm hoặc sản phẩm của chúng được thực hiện theo quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự và văn bản hướng dẫn thi hành”.

Theo quy định như trên, việc giám định động vật hoang dã, động vật nguy cấp quý hiếm là bắt buộc nhằm để xác định có phải là động vật hoang dã, nguy cấp, quý, hiếm thuộc pháp luật hình sự điều chỉnh hay không, đóng vai trò quan trọng trong việc xác định có phải là tội phạm hay không, để phục vụ cho công tác điều tra, xử lý vật chứng đối với các vụ án xâm phạm động vật nguy cấp, quý, hiếm, là cơ sở pháp lý để xử lý hoạt động buôn bán trái phép các loài động, thực vật

nguy cấp, quý, hiếm và phòng ngừa các hành vi xâm phạm đến động vật nguy cấp, quý, hiếm. Những văn bản quy phạm pháp luật này đã tạo cơ sở pháp lý cho việc đấu tranh, phòng chống tội phạm xâm phạm đến động vật hoang dã, nguy cấp, quý, hiếm. Tuy nhiên, nó chỉ được hướng dẫn ở văn bản pháp luật chuyên ngành, mà không được quy định trong Bộ luật Tố tụng hình sự thuộc các trường hợp bắt buộc trưng cầu giám định để phục vụ cho công tác điều tra, truy tố và xét xử loại tội phạm này.

2.3. Một số khó khăn, vướng mắc

2.3.1. Về pháp lý

Hiện nay Điều 206 Bộ luật Tố tụng hình sự không quy định bắt buộc phải trưng cầu giám định đối với trường hợp xác định động vật hoang dã, nguy cấp, quý, hiếm, gỗ... Bên cạnh đó, hiện nay cũng chưa có văn bản quy phạm pháp luật hướng dẫn Điều 206 Bộ luật Tố tụng hình sự về bổ sung các trường hợp, đối tượng phải trưng cầu giám định. Do chưa có hướng dẫn cụ thể, rõ ràng trong tố tụng Hình sự nên khi thực hiện sẽ vướng mắc về pháp lý khi xác định có thuộc trường hợp bắt buộc phải trưng cầu giám định hay không?

Ví dụ 1: Đêm ngày 21/5/2021, lực lượng Kiểm lâm Vườn Quốc gia U Minh Thượng, tỉnh Kiên Giang trong khi tuần tra khu vực Tiểu khu 42 thuộc Vườn Quốc gia U Minh Thượng đã phát hiện,

bắt giữ 2 đối tượng là Trương Văn Mười (37 tuổi) và Danh Tuấn (34 tuổi), ngụ ấp Kênh 5, xã An Minh Bắc vào rừng cấm bắt 3 con Tê Tê (Trút). Thực tiễn nhìn vào thì xác định và biết được tên gọi và biết pháp luật cấm săn, bắt, mua bán... nhưng để xác định tên loài, tình trạng pháp lý thì phải trưng cầu giám định cơ quan chuyên môn. Tuy nhiên, theo quy định tại Điều 206 của Bộ luật Tố tụng hình sự việc trưng cầu giám định động vật lại không thuộc trường hợp bắt buộc trưng cầu giám định. Vậy, Hạt Kiểm lâm, Vườn Quốc gia có được xác nhận tên loài động vật và tình trạng pháp lý hay không? Do đây là những cơ quan chuyên môn, quản lý, bảo vệ, bảo tồn nên hiểu về tình trạng pháp lý của từng loại động vật³.

Ví dụ 2: Ngày 13/3/2023, Hạt Kiểm lâm huyện Sìn Hồ phát hiện bắt quả tang Đào Đăng Nghĩa (41 tuổi) và Vũ Duy Biên (35 tuổi) cùng trú tại khu phố 3, thị trấn Sìn Hồ, huyện Sìn Hồ, tỉnh Lai Châu. Tiến hành kiểm tra tại các cơ sở của 02 đối tượng trên, lực lượng chức năng phát hiện nhiều vật chứng là các khúc gỗ thuộc nhóm quý, hiếm với khối lượng lớn. Trong đó tại cơ sở của Vũ Duy Biên, phát hiện 324 khúc gỗ lũa các loại có khối lượng khoảng 03 tấn và 01 bức tượng thành phẩm có khối lượng khoảng 200 kg. Tại cơ sở của Đào Đăng Nghĩa, phát hiện khoảng 30 tấn gỗ lũa các loại, 74 khúc gỗ tròn và 230 sản phẩm từ gỗ đã được chế tác thành phẩm. Hạt Kiểm lâm

³ Thông tấn xã Việt Nam: Khởi tố, bắt giam 02 đối tượng vào Vườn Quốc gia U Minh Thượng săn bắt động vật quý, hiếm, <https://vnanet.vn/vi/anh/anh-thoi-su-trong-nuoc-1014/khoi-to-bat-tam-giam-2-doi-tuong-va-o>

vuon-quoc-gia-u-minh-thuong-san-bat-dong-
vat-quy-hiem-5520912.html [truy cập ngày
18/3/2023]

huyện Sìn Hồ đã thu giữ và niêm phong toàn bộ số gỗ trên để điều tra, xử lý theo quy định⁴.

Trong trường hợp này, Vườn Quốc gia có thẩm quyền để xác nhận tên loài gỗ, nhóm và tình trạng pháp lý để làm cơ sở xử lý vụ việc không? Theo quy định tại Điều 206 của Bộ luật Tố tụng hình sự việc trưng cầu giám định gỗ không thuộc trường hợp điều chỉnh bắt buộc.

Căn cứ vào Nghị định số 06/2019/NĐ-CP ngày 22/01/2019 của Chính phủ về quản lý thực vật rừng, động vật rừng nguy cấp, quý, hiếm và thực thi Công ước về buôn bán quốc tế các loài động vật, thực vật hoang dã nguy cấp và Nghị quyết số 05/2018/NQ-HĐTP ngày 05/11/2018 của Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao hướng dẫn áp dụng Điều 234 về tội vi phạm quy định về bảo vệ động vật hoang dã và Điều 244 về tội vi phạm quy định về bảo vệ động vật nguy cấp, quý, hiếm của Bộ luật Hình sự thì bắt buộc phải trưng cầu giám định để xác định tên loài, tình trạng pháp lý của động vật hoang dã, nguy cấp, quý, hiếm...

2.3.2. Về mặt thực tiễn

Hiện nay, các hoạt động liên quan đến giám định về loại gỗ, động vật quý, hiếm đa số điều thuộc thẩm quyền điều tra ban đầu của Cơ quan Kiểm lâm, nhưng chưa có cán bộ chuyên môn để tiến hành các hoạt động tố tụng, như chưa có kinh nghiệm trong việc thu mẫu giám định, soạn thảo nội dung cần trưng cầu giám định... Ví dụ: Hạt Kiểm lâm huyện AB

trước đây chưa từng khởi tố vụ án hình sự về tội hủy hoại rừng. Hiện nay, lần đầu tiên phát hiện vụ hủy hoại rừng, phải thu mẫu gỗ để giám định làm căn cứ khởi tố vụ án hình sự về tội “Hủy hoại rừng” theo khoản 1 Điều 243 Bộ luật Hình sự. Do Kiểm lâm viên chưa từng tiến hành thu mẫu gỗ, chưa từng soạn thảo nội dung quyết định trưng cầu giám định gỗ, nên sẽ gặp nhiều lúng túng, khó khăn, sẽ mất nhiều thời gian.

Hiện nay gặp khó khăn trong công tác giám định gỗ, động vật hoang dã, thủy sản... do tại địa phương cấp huyện, tỉnh chưa có cơ quan chuyên môn để giám định nên khi giám định thì cơ quan Kiểm lâm phải phân công cán bộ mang theo mẫu vật đến Viện nghiên cứu Công nghiệp rừng để giám định, phải mất nhiều thời gian, vận chuyển mẫu vật công kênh...

2.4. Giải pháp

2.4.1. Giải pháp về pháp luật

Cần sửa đổi, bổ sung thêm các đối tượng cần phải trưng cầu giám định như: động vật, thực vật rừng, động vật rừng, thủy sản và các trường hợp khác do luật định, khi luật chuyên ngành yêu cầu phải giám định thì phải trưng cầu giám định trong tố tụng hình sự để làm căn cứ giải quyết vụ án hình sự theo quy định.

Cần sửa đổi, bổ sung Điều 206 Bộ luật Tố tụng hình sự, các trường hợp bắt buộc phải trưng cầu giám định như sau:

⁴ Sức khỏe và đời sống: Khởi tố 1 bị can vi phạm quy định về khai thác, bảo vệ rừng và lâm sản, <https://suckhoedoisong.vn/khoi-to-1-bi->

can-vi-pham-quy-dinh-ve-khai-thac-bao-ve-rung-va-lam-san-169230316131920554.htm [truy cập ngày 18/3/2023]

“1. Tình trạng tâm thần của người bị buộc tội khi có sự nghi ngờ về năng lực trách nhiệm hình sự của họ; tình trạng tâm thần của người làm chứng hoặc bị hại khi có sự nghi ngờ về khả năng nhận thức, khả năng khai báo đúng đắn về những tình tiết của vụ án;

2. Tuổi của bị can, bị cáo, bị hại nếu việc đó có ý nghĩa đối với việc giải quyết vụ án và không có tài liệu để xác định chính xác tuổi của họ hoặc có nghi ngờ về tính xác thực của những tài liệu đó;

3. Nguyên nhân chết người;

4. Tính chất thương tích, mức độ tổn hại sức khỏe hoặc khả năng lao động;

5. Chất ma túy, vũ khí quân dụng, vật liệu nổ, chất cháy, chất độc, chất phóng xạ, tiền giả, vàng, bạc, kim khí quý, đá quý, đồ cổ;

6. Mức độ ô nhiễm môi trường;

7. Xác định động vật, thực vật rừng, động vật rừng, thủy sản;

8. Các trường hợp khác do luật định khi cần thiết phải trưng cầu giám định”.

2.4.2. Đề xuất giải pháp về thực tiễn

- Tăng cường công tác đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn chuyên sâu về công tác thu mẫu, cách thức trưng cầu giám định đối tượng cần giám định trong lĩnh vực cây rừng, gỗ, động vật, thực vật rừng, động vật rừng... Đề cán bộ tiến hành một số hoạt động điều tra của cơ quan được giao nhiệm vụ tiến hành một số hoạt động điều tra gặp thuận lợi khi thực hiện nhiệm vụ chuyên môn trong tố tụng hình sự.

- Thành lập cơ quan giám định chuyên môn ở địa phương (tương tự như Trung

tâm Pháp y Sở Y tế, Phòng kỹ thuật hình sự Công an tỉnh) để phục vụ công tác giám định nhanh chóng, tiết kiệm thời gian, chi phí cho hoạt động tố tụng và phục vụ tốt công tác đấu tranh, phòng chống tội phạm xâm phạm trật tự quản lý kinh tế, môi trường.

3. KẾT LUẬN

Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015, sửa đổi, bổ sung năm 2021 đã quy định các trường hợp bắt buộc phải trưng cầu giám định trong tố tụng hình sự. Tuy nhiên, qua thực tiễn áp dụng còn bộc lộ nhiều bất cập, hạn chế do luật chưa quy định đầy đủ, bao quát cơ sở pháp lý bắt buộc phải trưng cầu giám định. Đồng thời hiện nay chưa có văn bản hướng dẫn các trường hợp khác bắt buộc phải trưng cầu giám định trong tố tụng hình sự, nên thực thi pháp luật còn một số hạn chế, bất cập khi xử lý tội phạm trong lĩnh vực kinh tế, môi trường. Ví dụ như xử lý tội vi phạm quy định về khai thác, bảo vệ rừng và lâm sản; tội vi phạm quy định về bảo vệ động vật nguy cấp, quý, hiếm. Khi xử lý tội này để xác định có phải là động vật, thực vật rừng, động vật rừng có thuộc loài nguy cấp, quý, hiếm, ưu tiên bảo vệ hay không thì phải trưng cầu giám định, nhưng hiện nay Bộ luật tố tụng hình sự không quy định bắt buộc phải trưng cầu giám định đối với đối tượng này.

Nhằm góp phần giải quyết các bất cập hiện tại, cần sửa đổi, bổ sung về pháp luật và thực hiện đồng bộ, thống nhất các giải pháp thực tiễn như tăng cường công tác đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn và thành lập cơ quan giám định ở địa phương, để công tác đấu tranh phòng, chống tội phạm trong lĩnh vực kinh tế, môi trường hiệu

quả hơn, có giải pháp về pháp luật và thực tiễn, để phục vụ công tác đấu tranh, phòng, chống tội loại phạm này.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ luật Hình sự năm 2015 sửa đổi, bổ sung năm 2017.
2. Bộ luật Tố tụng Hình sự năm 2015 sửa đổi, bổ sung năm 2021.
3. Luật giám định tư pháp năm 2012 sửa đổi, bổ sung năm 2020.
4. Nghị định số 06/2019/NĐ-CP ngày 22 tháng 01 năm 2019 của Chính phủ quy định về quản lý thực vật rừng, động vật rừng nguy cấp, quý, hiếm và thực thi Công ước về buôn bán quốc tế các loài động vật, thực vật hoang dã nguy cấp.
5. Nghị quyết số 05/2018/NQ-HĐTP ngày 05/11/2018 của Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao hướng dẫn áp dụng Điều 234 về tội Vi phạm quy định về bảo vệ động vật hoang dã và Điều 244 về tội Vi phạm quy định về bảo vệ động vật nguy cấp, quý, hiếm của Bộ luật Hình sự.
6. Nguyễn Phương Thảo: Một số hạn chế, khó khăn, vướng mắc trong công tác giám định tư pháp và định hướng hoàn thiện Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật giám định tư pháp, Viện

nghiên cứu trao đổi – Ban Nội chính Trung ương.

7. Hà Viết Toàn: Quy định về kết luận giám định tư pháp và thực tiễn khởi tố, điều tra, truy tố và xét xử vụ án hình sự, Tạp chí Tòa án nhân dân điện tử, ngày 05/4/2022.

8. Thông tấn xã Việt Nam: Khởi tố, bắt giam 02 đối tượng vào Vườn Quốc gia U Minh Thượng săn bắt động vật quý, hiếm, <https://vnanet.vn/vi/anh/anh-thoi-su-trong-nuoc-1014/khoi-to-bat-tam-giam-2-doi-tuong-va-vuon-quoc-gia-u-minh-thuong-san-bat-dong-va-t-quy-hiem-5520912.html> [truy cập ngày 18/3/2023].

9. Sức khỏe và đời sống: Khởi tố 1 bị can vi phạm quy định về khai thác, bảo vệ rừng và lâm sản, <https://suckhoedoisong.vn/khoi-to-1-bi-can-vi-pham-quy-dinh-ve-khai-thac-bao-ve-rung-va-lam-san-169230316131920554.htm> [truy cập ngày 18/3/2023].

10. Cổng thông tin điện tử Viện Kiểm sát nhân dân tối cao: Những vướng mắc, bất cập trong công tác giám định tư pháp, <https://vksndtc.gov.vn/tin-tuc/cong-tac-kiem-sat/nhung-vuong-mac-bat-cap-trong-cong-tac-giam-dinh-t-d10-t4689.html?Page=2#new-related> [truy cập ngày 03/4/2023].

REGULATIONS ON SOLICITATION OF ASSESSMENT IN CRIMINAL PROCEEDINGS

Vo Hong Linh* and Le Thi Thanh Nhi
Tay Do University
(*Email: linhhong1904@gmail.com)

ABSTRACT

Judicial assessment is one of the important judicial auxiliary tasks to serve as a basis for settling cases. Solicitation of assessment in criminal proceedings means an investigative activity of a competent authority, conducted in order, procedures being prescribed by the criminal procedure law for the purpose of collecting, consolidating, examining, evaluating, establishing evidence, serving the investigation and handling criminal cases. Although the Criminal Procedure Code has specified the circumstances in which it is compulsory to solicit an assessment, there are still problems in some cases such as wood assessment, animal species assessment, ... The study of limitations and problems of legal regulations, practice and solutions, will contribute to overcoming the limitations, including the omission of grounds for referral of assessment in criminal proceedings. The research objective will contribute to solving difficulties and problems in the examination referendum. Research methods that analyze written law will be summarized and compared. The work has scientific significance in terms of law, contributing to improving the efficiency of the judicial review referendum in criminal proceedings, and creating a solid legal basis when settling criminal cases.

Keywords: *Assessment, criminal proceedings, solicitation*